

Granskning av visselblåsarfunktionen

PwC har på uppdrag av de förtroendevalda revisorerna i Kristianstads kommun genomfört en granskning av visselblåsarfunktionen. Granskningens syfte är att bedöma om kommunstyrelsen säkerställt en ändamålsenlig visselblåsarfunktion i enlighet med gällande lagstiftning.

Utifrån genomförd granskning är vår samlade bedömning att kommunstyrelsen *inte helt* säkerställt en ändamålsenlig visselblåsarfunktion i enlighet med gällande lagstiftning.

Utifrån genomförd granskning lämnas följande rekommendationer:

- Besluta om och aktualisera styrande dokument och rutiner avseende visselblåsarfunktionen.
- Komplettera informationen på extern och intern hemsida där det framgår på ett tydligare vis att rapportering kan göras till behöriga myndigheter, i tillämpliga fall till EU:s institutioner, organ eller byråer, inklusive länkar till dessa.
- Komplettera med information om att de åtgärder som vidtagits med anledning av visselblåsning i skälig utsträckning ska återkopplas inom 3 månader.
- Genomför och planera för informations- och utbildningsinsatser för att göra personalen i kommunen medveten om visselblåsarfunktionen. Detta för att öka kännedomen om visselblåsarfunktionens innehåll och praktiska tillämpning.
- Tydliggör och formalisera en process för uppföljning av att visselblåsarfunktionen fungerar, hanteras på avsett sätt samt är känd i organisationen. Genomför uppföljning i enlighet med antagen process

Granskningsrapporten överlämnas till kommunstyrelsen för besvarande senast den 26 juni 2026 och kommunfullmäktige för kännedom. Svar skickas till revisionen@kristianstad.se, det sakkunniga biträdet lana.salomon@pwc.com och kommunledningskontoret.

För revisorerna i Kristianstads kommun

Roland Krantz
Ordförande

Göran Sevebrant
Vice ordförande

Granskning av visselblåsarfunktion

Kristianstad kommun

Mars 2026

Sammanfattning

PwC har på uppdrag av de förtroendevalda revisorerna i Kristianstads kommun genomfört en granskning av visselblåsarfunktionen. Granskningens syfte är att bedöma om kommunstyrelsen säkerställt en ändamålsenlig visselblåsarfunktion i enlighet med gällande lagstiftning.

Utifrån genomförd granskning är vår samlade bedömning att kommunstyrelsen inte helt säkerställt en ändamålsenlig visselblåsarfunktion i enlighet med gällande lagstiftning.

Nedan ses bedömning för varje revisionsfråga. För fullständiga bedömningar se respektive revisionsfråga i rapporten eller det avslutande avsnittet "Sammanfattande bedömningar utifrån revisionsfrågor".

Revisionsfrågor	Bedömning	
Uppfyller kommunens visselblåsarfunktion kraven enligt visselblåsarlagen?	Delvis	
Finns information om visselblåsarfunktionen lättillgänglig för personal i kommun?	Ja	
Har informationsinsatser genomförts för att göra personalen i kommunen medveten om funktionen?	Nej	
Hanteras ärenden i visselblåsarfunktionen på ett adekvat sätt?	Ja	
Följer kommunstyrelsen upp att visselblåsarfunktionen fungerar, hanteras på avsett sätt och är känd i organisationen?	Delvis	

Rekommendationer

Utifrån genomförd granskning lämnar vi kommunstyrelsen följande rekommendationer:

- Besluta om och aktualisera styrande dokument och rutiner avseende visselblåsarfunktionen.
- Komplettera informationen på extern och intern hemsida där det framgår på ett tydligare vis att rapportering kan göras till behöriga myndigheter, i tillämpliga fall till EU:s institutioner, organ eller byråer, inklusive länkar till dessa.
- Komplettera med information om att de åtgärder som vidtagits med anledning av visselblåsning i skäligen utsträckning ska återkopplas inom 3 månader till rapportör.

- Genomför och planera för informations- och utbildningsinsatser för att göra personalen i kommunen medveten visselblåsarfunktionen. Detta för att öka kännedomen om visselblåsarfunktionens innehåll och praktiska tillämpning.
- Tydliggör och formalisera en process för uppföljning av att visselblåsarfunktionen fungerar, hanteras på avsett sätt samt är känd i organisationen. Genomför uppföljning i enlighet med antagen process.

Innehållsförteckning

Sammanfattning.....	2
Inledning	5
Bakgrund.....	5
Syfte och revisionsfrågor	5
Revisionskriterier	6
Avgränsning	6
Metod	6
Introduktion	7
Granskningsresultat	9
Tillgänglighet.....	12
Informationsinsatser.....	13
Hantering av ärenden	14
Uppföljning	17
Samlad bedömning.....	19
Rekommendationer.....	19
Sammanfattande bedömningar utifrån revisionsfrågor	20

Inledning

Bakgrund

Arbetet med att förebygg, upptäcka och hantera korruption, oegentligheter och allvarliga missförhållanden innefattar många åtgärder. En väl fungerande utredningsfunktion/visseblåsarsystem (visselblåsarfunktion) är en viktig del i det arbetet.

Den 29 september 2021 fattade Riksdagen beslut om att anta en ny lag, Lagen om skydd för personer som rapporterar missförhållanden vilken trädde i kraft den 17 december 2021. Den nya lagen bygger på ett tvingande EU-direktiv och innehåller bland annat krav på inrättande av särskilt utformade visseblåsarfunktioner och förfaranden. Kraven i lagen omfattar även kommuner och regioner där en visseblåsarfunktion ska finnas på plats senast den 17 juli 2022.

Avsaknaden av en ändamålsenlig visseblåsarfunktion medför en risk att lagens krav inte efterlevs men även en risk att kommunens förebyggande arbete mot oegentligheter inte blir adekvat, vilket i sin tur kan resultera i såväl förtroendeskada som ekonomiska skador. Därav är det av stor vikt att funktionen är väl känd i organisationen och att potentiella användare känner förtroende för funktionen.

På kommunens hemsida framgår att Kristianstad kommun har en visseblåsarfunktion, att systemet Qnister används samt att visseblåsarárenden utreds av en extern leverantör.

De förtroendevalda revisorerna har utifrån en bedömning av risk och väsentlighet beslutat att genomföra en granskning av kommunens nuvarande visseblåsarfunktion.

Syfte och revisionsfrågor

Syftet med granskningen är att bedöma om kommunstyrelsen säkerställt en ändamålsenlig visseblåsarfunktion i enlighet med gällande lag.

Revisionsfrågor:

- Uppfyller kommunens visseblåsarfunktion kraven enligt visseblåsarlagen?
- Finns information om visseblåsarfunktionen lättillgänglig för personal i kommun?
- Har informationsinsatser genomförts för att göra personalen i kommunen medveten om funktionen?

- Hanteras ärenden i visselblåsarfunktionen på ett adekvat sätt?
- Följer kommunstyrelsen upp att visselblåsarfunktionen fungerar, hanteras på avsett sätt och är känd i organisationen?

Revisionskriterier

Med revisionskriterier avses de bedömningsgrunder som bildar underlag för revisionens analyser och bedömningar.

- Kommunallag 6:6
- Lag (2021:890) om skydd för personer som rapporterar om missförhållanden ("visselblåsarlagen")

Avgränsning

Granskningen avgränsas till att omfatta kommunstyrelsen och i huvudsak till 2025. Kommunens bolag ingår ej.

Stickprov har genomförts på inkomna ärenden för perioden 2025. Genomgången har inte utgått från personuppgiftslagstiftningen.

Metod

Granskningen har genomförts genom dokumentstudier såsom relevanta policys, riktlinjer och andra adekvata styrdokument. Granskningen omfattar även genomgång av information på kommunens externa hemsida och intranät. Digitala intervjuer har genomförts med ansvariga tjänstepersoner för kommunens visselblåsarfunktion inom kommunledningskontoret samt med företrädare för omsorgsförvaltningen, arbete- och välfärdsförvaltningen samt tekniska förvaltningen. En genomgång av ett urval av inkomna visselblåsarärenden har skett för att verifiera och bedöma ärendehantering.

Rapporten har kvalitetssäkrats i enlighet med PwC:s interna rutiner och checklistor för kvalitetssäkring. De intervjuade har beretts möjlighet att sakgranska rapporten.

Introduktion

Visselblåsarfunktion

Att ha en visselblåsarfunktion är en viktig del i en organisations arbete med att förebygga oegentligheter. Det vi kan se när vi undersöker frågan kring hur oegentligheter upptäcks i organisationer är att det inte främst upptäcks genom interna kontrollmekanismer utan via tips från visselblåsare och detta stämmer även överens med vad Institutet mot mutor (IMM), noterar i sina undersökningar.

Visselblåsarlagen

Lag (2021:890) om skydd för personer som rapporterar om missförhållanden ("visselblåsarlagen") trädde i kraft i december 2021 och har som syfte att en bred krets av personer ska kunna rapportera om oegentligheter samt, när de gör detta, skyddas mot repressalier. Lagen ställer krav på att samtliga offentliga verksamheter skulle ha en intern rapporteringskanal på plats den 17 juli 2022.

En rapporterende person är en person som i ett arbetsrelaterat sammanhang fått del av eller inhämtat information om missförhållanden och rapporterar den. Med ett arbetsrelaterat sammanhang menas en persons nuvarande eller tidigare arbete inom en verksamhet och där personen har fått information om överträdelser. Utöver anställda, arbetstagare och inhyrd personal ska bland andra volontärer, praktikanter, konsulter och personer som utför arbete under en verksamhetskontroll ingå i den skyddade personkretsen.

Rapporterande personer skall kunna larma om missförhållanden både i en intern rapporteringskanal och till särskilt utsedda myndigheter (externa rapporteringskanaler).

Utöver att den rapporterende personen skyddas mot repressalier gäller även tystnadsplikt och sekretess kring den rapporterende personens identitet. Sekretessen inom offentlig sektor behandlas i offentlighets- och sekretesslagen vilken har uppdaterats i och med införandet av visselblåsarlagen.

Lagen ställer även vissa krav på utformningen av visselblåsarfunktionen och de som mottager de rapporterade uppgifterna. Lagen kräver att visselblåsarfunktionen ska möjliggöra rapportering skriftligen, muntligen samt rapportering via ett fysiskt möte. Vad gäller mottagargruppen ska den bestå av personer som är självständiga och oberoende i sin roll vilket innebär att mottagarpersonerna ska ha mandat att självständigt hantera de ärenden som inkommer genom visselblåsarfunktionen. Vidare har den rapporterende personen enligt lagen rätt till återkoppling i skälig utsträckning om åtgärder som har vidtagits till följd av rapporteringen inom 3 månader. Det måste även ges en bekräftelse på att rapporten mottagits inom 7 dagar.

Det finns även i lagen beskrivet att verksamhetsutövaren har en skyldighet att informera anställda om:

- hur rapportering ska göras via de interna rapporteringskanalerna,
- hur rapportering ska göras till behöriga myndigheter via de externa rapporteringskanalerna och, i tillämpliga fall, till EU:s institutioner, organ eller byråer, och
- meddelarfrihet och anskaffarfrihet och, i verksamheter där det är aktuellt, om efterforskningsförbud och repressalieförbud.

Då en visselblåsarfunktion ofta kan innebära att känslig information såsom personuppgifter lagras innehåller även lagen bestämmelser kring lagring av personuppgifter. Personuppgifter som uppenbart inte är relevanta för handläggningen av en viss rapport får inte samlas in och ska raderas snarast möjligt om de har samlats in. Personuppgifter som förekommer i en inkommen rapport får lagras i upp till två år efter att ärendet avslutas.

Granskningsresultat

Visselblåsarfunktion

Revisionsfråga 1: Uppfyller kommunens visseblåsarfunktion kraven enligt visselblåsarlagen?

Iakttagelser

Kristianstad kommun har en rutin för visselblåsarfunktion som omfattar kommunen. De kommunala bolagen är egna organisationer och ansvarar därmed själva för eventuell visselblåsarfunktion i de fall bolagen har mer än 50 anställda. Kommunens visselblåsarfunktion består av ett webformulär som nås via stadens externa och interna hemsida. Kommunen använder en extern leverantör som mottagarfunktion och utredare.

I granskningen har vi tagit del av kommunens visselblåsarpolicy. Denna anger lagstadgade personkategorier som omfattas av skyddet, däribland arbetstagare, arbetssökande, praktikanter, volontärer, konsulter samt andra personer som i ett arbetsrelaterat sammanhang fått del av information om missförhållanden. Policyn beskriver även det skydd som gäller för rapportering i god tro, samt att skyddet även kan omfatta personer som bistår rapportören eller står denne nära. Vidare framgår att funktionen är avsedd för rapportering av allvariga missförhållanden av allmänintresse och att ärenden som enbart rör den egna arbetssituationen normalt inte omfattas. Det framgår även att skyddet som finns beskrivet gäller även när rapportering sker externt till en myndighet.

På kommunens externa webbplats och på kommunens intranät framgår ovanstående information om visselblåsarfunktionen. Det framgår också att kommunen använder en oberoende externt anlita leverantör som mottagarfunktion och utredare samt att rapportering sker via krypterade kanaler för att säkerställa anonymitet och sekretess. Informationen beskriver rapporteringskanaler via visselblåsarfunktionen/systemet Qnister (länk finns). Det framgår dock inte på *hemsidan* på ett tydligt vis möjligheten till extern rapportering till andra behöriga myndigheter inkluderat länk. Däremot framgår när funktionen inte ska användas såsom exempelvis felanmälan, synpunkter och klagomål mm.

Av policy, på kommunens externa hemsida samt i Qnistersystemet framgår att det finns möjlighet att vara anonym och att det även går att tala in en muntlig rapportering. I informationen på extern och intern hemsida framgår att visselblåsningar och rapporter tas emot av en extern mottagarfunktion och en beskrivning finns av hur visselblåsningar hanteras. Det framgår att mottagarfunktionen/utredaren ska

bekräfta inlämnad rapport och gå igenom de uppgifter som lämnats. Vid behov kan utredare ställa följdfrågor via det inloggade uppföljningsläget. Där ska även återkoppling om vilken typ av åtgärder som vidtas med anledning av visselblåsarärendet/rapporten lämnas.

I Qnistersystemet framgår i övrigt en beskrivning och information om av vad som utgör ett visselblåsarärende. Det framgår tillvägagångssätt, hur man lämnar in rapport och att ett meddelande och bekräftelse kommer att ske inom sju dagar. Det framgår dock inte i policy, information på extern eller intern hemsida eller i Qnistersystem om att återkoppling till visselblåsare/rapportör om åtgärder som vidtagits skall ske i skälig utsträckning inom 3 månader.

Policyn innehåller ingen närmare beskrivning av ansvarsfördelning i kommunen, roller eller arbetsmoment i hanteringen av visselblåsarärenden, utan hänvisar i dessa delar till "Rutin för visselblåsning", daterad 2022-06-22. Den version av visselblåsarpolicy som revisionen tagit del av saknar uppgift om beslutsdatum och beslutsinstans. Enligt uppgifter som framkommit i intervjuer ska policyn ha fastställts av kommundirektör under 2022, men detta framgår dock inte av dokumentet.

Av "Rutin för visselblåsning" framgår såsom tidigare nämnts att inkomna visselblåsningar/rapporter tas emot via en extern och oberoende leverantör genom systemstödet Qnister. Den externa leverantören är mottagaren och ansvarar för att ta emot rapporter, bedöma om rapporten utgör ett visselblåsarärende samt för den fortsatta utredningen av ärenden som bedöms omfattas av visselblåsarlagen. Rutinen anger att den externa mottagaren ansvarar för bedömning av om en rapport omfattas av visselblåsarlagen samt för hantering av inkomna rapporter i enlighet med lagens krav, inklusive krav på återkoppling till rapporterande person. Rutinen anger roller och ansvar inom kommunen. Bland annat framgår att kommunjurist har övergripande ansvar att övervaka lösningen för visselblåsning och utgör *intern* mottagare i första hand. Vid jäv finns även en beskrivning om en intern mottagare i andra hand. Det framgår också i rutinen att vid behov av kompletterande uppgifter i rapporter och utredningar tar intern mottagare kontakt med några kontaktpersoner inom aktuell förvaltning. Övriga delar som framgår i rutinen är;

- Återkoppling från extern visselblåsarleverantör sker till intern mottagare enligt överenskommen rutin och frekvens.
- Intern mottagare har möjlighet att avropa fortsatt utredning av ärenden som bedöms som visselblåsningar. För det fall mottagaren bedömer en rapport som visselblåsning ska utredning avropas. Intern mottagare kan även avropa fortsatt utredning eller åtgärdsförslag för ärenden som inte bedömts som visselblåsningar. Vidare kan intern mottagare avropa förslag till preventiva åtgärder för att förebygga liknande händelser.

- När ärendet är avslutat schemaläggs det för radering enligt aktuell lagstiftning.
- Intern mottagare tar emot färdigställd utredning för vidare hantering inom kommunen.

De intervjuade beskriver att visselblåsarfunktionen fungerar i enlighet med policy och rutin.

De intervjuade beskriver att det pågår en översyn och uppdatering av de styrande dokumenten och att upphandling av ny extern leverantör kommer att ske under våren 2026.

Bedömning

Uppfyller kommunens visseblåsarfunktion kraven enligt visselblåsarlagen?

Delvis.

Mot bakgrund av genomförd granskning bedöms kommunstyrelsen ha inrättat en visselblåsarfunktion som i allt väsentligt uppfyller kraven enligt Lag (2021:890) om skydd för personer som rapporterar om missförhållanden.

Kommunen har styrande dokument för visselblåsning. Vidare har kommunstyrelsen säkerställt tillgång till en visselblåsarkanal genom en extern och oberoende mottagarfunktion samt tillhandahållit information om rapporteringsförfarandet samt att det finns skydd för rapporterade personer och anonymitet. Funktionen omfattar den skyddade personkrets som anges i lag och innehåller beskrivningar av vilka typer av missförhållanden som kan rapporteras.

Utifrån vår genomgång av de styrande dokumenten noteras att dessa bör aktualiseras något och uppdateras med nuvarande aktuella mottagare i organisationen.

Vidare har vi konstaterat att det saknas information om att åtgärder som vidtagits i skälig utsträckning ska återkopplas inom 3 månader till rapportör. Vi noterar även att informationen om möjligheten för rapportering till andra myndigheter kan framgå på ett tydligare vis.

Tillgänglighet

Revisionsfråga 2: Finns information om visselblåsarfunktionen lättillgänglig för personal i kommun?

lakttagelser

På Kristianstads kommuns externa webbplats finns ett särskilt avsnitt om visselblåsning. Informationen är tillgänglig utan inloggning och placerad under kommunens struktur för dialog och synpunkter. Av webbsidan framgår syftet med visselblåsarfunktionen, kommunens skyldigheter enligt Lag (2021:890) samt vilken typ av missförhållanden som kan rapporteras genom funktionen. Informationen innehåller även exempel på vad som omfattas av visselblåsarfunktionen respektive vad som ska hanteras genom andra kanaler, såsom synpunkter, felanmälan eller medborgarförslag.

Som tidigare nämnts beskriver hemsidan hur rapportering sker, att kommunen anlitar en extern och oberoende mottagarfunktion och utredare samt att rapportering kan ske anonymt. Det anges att rapporter hanteras genom krypterade kanaler och att inga IP-adresser loggas. Informationen innehåller även vägledning om meddelarfrihet och anskaffarfrihet. Från sidan finns en direktlänk till visselblåsartjänstens rapporteringssida (Qnister).

På rapporteringssidan lämnas kompletterande information om visselblåsarlagens tillämpning, vilka personer som omfattas av lagens skydd, vilka typer av missförhållanden som kan rapporteras samt hur rapporteringen går till i praktiken. Där framgår även vilka tidsramar som gäller för bekräftelse av mottagen rapport och fortsatt återkoppling.

Vi har i samband med granskningen även noterat att intranätet innehåller motsvarande information såsom den externa webben. De intervjuade beskriver att medarbetare har tillgång till information om hur visselblåsning kan ske samt länkar till den externa rapporteringskanalen. Den interna informationen kompletteras av ett särskilt informationsblad riktat till medarbetare och framförallt nyanställda, vilket innehåller en översiktlig beskrivning av visselblåsarfunktionens syfte, hantering av anonymitet och konfidentialitet samt hänvisning till rapporteringskanalen.

Vidare framkommer i intervjuerna att information om visselblåsarfunktionen tas upp i samband med introduktion av nyanställda samt i vissa utbildningssammanhang, exempelvis kopplat till offentlighet och sekretess.

Trots att informationen är synlig på intranätet framgår samtidigt av intervjuerna att kännedom om visselblåsarfunktionens innehåll och praktiska tillämpning varierar mellan förvaltningar och

verksamheter. Särskilt avseende kunskapen om vad som ska rapporteras via funktionen, vilka rapporteringsvägar som finns och lagens begränsningar.

Av intervjuerna framkommer även att personal i praktiken ofta använder andra etablerade rapporteringskanaler för att lyfta avvikelser och missförhållanden, såsom fackliga företrädare, arbetsmiljöorganisationer eller verksamhetsspecifika rapporteringssystem (exempelvis Lex Sarah och Lex Maria), snarare än visselblåsarfunktionen.

Bedömning

Finns information om visselblåsarfunktionen lättillgänglig för personal i kommunen?

Ja.

Vi bedömer att kommunen tillhandahåller information om visselblåsarfunktionen. Information finns publicerad på kommunens externa webbplats samt på intranätet. Via den externa webbplatsen finns även möjlighet att länkas vidare till visselblåsartjänstens rapporteringssida, där information om rapporteringsförfarande, skydd för rapporterade personer och extern rapportering framgår. Informationen kompletteras av ett särskilt informationsblad riktat till medarbetare samt hänvisningar i interna styrdokument. Vidare framkommer att visselblåsarfunktionen uppmärksammas i samband med introduktion av nyanställda och i vissa utbildningssammanhang.

Informationsinsatser

Revisionsfråga 3: Har informationsinsatser genomförts för att göra personalen i kommunen medveten om funktionen?

Iakttagelser

Av intervjuerna framkommer att information och utbildning avseende visselblåsarfunktionen i viss utsträckning uppmärksammas i samband med introduktion av nyanställda, främst som en del av utbildningar eller genomgångar som rör offentlighet och sekretess. Dessa inslag anges dock utgöra delar av ett bredare introduktions- och utbildningspaket och är inte särskilt utformade eller avgränsade som informationsinsatser om visselblåsarfunktionen.

Vidare framkommer att vissa verksamheter årligen går igenom frågor om sekretess och tystnadsplikt i samband med arbetsplatsträffar, men det är oklart i vilken utsträckning visselblåsarfunktionen faktiskt

ingår i dessa genomgångar. Flera intervjuade uppger att de inte med säkerhet vet om funktionen behandlas återkommande i dessa sammanhang.

Utöver detta har de intervjuade inte någon kännedom om att det genomförts några särskilda interna utbildningar, riktade informationsutskick, intranätnyheter eller andra samlade kommunikationsinsatser i samband med att visselblåsarfunktionen infördes eller under senare år. Flera intervjuade beskriver att information om funktionen i huvudsak finns tillgänglig för den som aktivt söker den, men att det saknas planerade åtgärder för att säkerställa en bred och gemensam kännedom om funktionen i organisationen. De intervjuade lyfter dock att statistik från Qnister för 2023 till 2025 visar att antalet ärenden till funktionen ökat vilket kan indikera på ökad kännedom om visselblåsarfunktionen.

Genomgång av kommunens styrdokument, intervjumaterial och övrigt granskningsunderlag visar att det inte finns några dokumenterade eller formaliserade informationsinsatser som särskilt syftar till att öka personalens medvetenhet om visselblåsarfunktionen.

Bedömning

Har informationsinsatser genomförts för att göra personalen i kommunen medveten om funktionen?

Nej.

Kommunen har inte genomfört några särskilda, riktade eller återkommande informationsinsatser i syfte att göra personalen medveten om visselblåsarfunktionen. Den information som framkommer i intervjuerna avser främst introduktion av nyanställda eller inslag i ett bredare utbildningssammanhang.

Vi kan konstatera att det finns ett fortsatt behov av att öka kännedom om visselblåsarfunktionens innehåll och praktiska tillämpning i förvaltningar och verksamheter.

Hantering av ärenden

Revisionsfråga 4: Hanteras ärenden i visselblåsarfunktionen på ett adekvat sätt?

Iakttagelser

Som tidigare nämnts framkommer i kommunens visselblåsarpolicy och rutin för visselblåsning att den operativa mottagningen av visselblåsarärenden sker genom en externt anlita och oberoende leverantör. Den externa leverantören ansvarar för att ta emot inkomna rapporter samt för den initiala bedömningen av om en rapport ska klassificeras som ett visselblåsarärende enligt visselblåsarlagen. Rutinen för

visseblåsning anger roller och ansvar inom kommunen. Bland annat framgår att kommunjurist har övergripande ansvar att övervaka lösningen för visseblåsning och utgör *intern* mottagare i första hand.

Vid behov av kompletterande uppgifter i samband med utredningar samverkar intern mottagare med berörda förvaltningar, i regel genom särskilt utsedda kontaktpersoner inom HR-funktion eller motsvarande stödfunktioner. Förvaltningarnas roll begränsas till att bistå med kompletterande information. De intervjuade förvaltningsföreträdarna bekräftar att de blivit kontaktade av den externa mottagningsfunktionen i några fall där utredning genomförts.

Av intervjuerna framgår att arbetssättet för hantering av visseblåsarärenden har utvecklats successivt. Under perioden har ansvar tillfälligt omfördelats för att hantera arbetsbelastning och personalförändringar. Vidare framkommer att kommunen för närvarande ser över styrande dokument kopplade till visseblåsarfunktionen och att en revidering av policy och rutin kan komma att genomföras i samband med en kommande upphandling av extern visseblåsar tjänst under 2026.

Statistik från den externa leverantören visar att antalet inkomna ärenden har ökat över tid. Under 2023 inkom totalt fem ärenden, varav tre klassificerades som visseblåsarärenden. Under 2024 inkom 14 ärenden, varav fem bedömdes som visseblåsarärenden. Under 2025 inkom totalt 20 ärenden, varav nio klassificerades som visseblåsarärenden. Enligt de intervjuade har denna ökning påverkat arbetssättet och tydliggjort behovet av mer formaliserade rutiner och stabil ansvarsfördelning. De ärenden som inkommit under perioden avser bland annat misstänkta brott mot tystnadsplikt, bedrägeri eller annan ekonomisk brottslighet, tjänstefel, mutor eller korruption, grövre avvikelser från interna styrdokument samt risker för liv, säkerhet och hälsa. Av intervjuerna framgår att kategorisering av ärenden sker genom fördefinierade val i visseblåsar tjänstens system, där rapportören väljer kategori i en rullista.

De intervjuade redovisar att kommunikationen med visseblåsarare/rapportör hanteras av den externa mottagaren genom visseblåsar tjänstens system. Kommunens interna mottagare har inte möjlighet att initiera direkt kontakt med anmälare via e-post eller andra externa kommunikationsvägar, detta för att skydda anonymiteten. All återkoppling och begäran om kompletterande uppgifter sker via systemet och förutsätter att anmälaren loggar in. Detta innebär att dialogen i ärenden är beroende av anmälares aktiva användning av tjänsten.

Mot bakgrund av det ökade antalet inkomna ärenden under senare år anges av de intervjuade att frågor väckts om hur ärenden som klassificeras som visseblåsarärenden hanteras efter avslutad utredning. I samband med granskningen har kommunen redogjort för detta genom kommunjuristens skriftliga redogörelse. Av denna framgår att konstaterade visseblåsarärenden hanteras genom kontakt med berörd förvaltning, i regel på ledningsnivå. I de fall en särskilt utpekad person förekommer tas kontakt med denne, antingen genom kommunens utsedda kontaktperson eller via HR-funktionen. Kommunen

uppges vidare att åtgärder vidtas i samtliga konstaterade visselblåsarärenden, exempelvis i form av disciplinära åtgärder eller genom förändringar av arbetssätt, rutiner samt insatser avseende information och utbildning inom berörd verksamhet. Återkoppling till rapportör anges ske med beaktande av anonymitet och sekretess.

Av kommunstyrelsens dokumenthanteringsplan (reviderad 2025-02-12) framgår att visselblåsarärenden omfattas av särskilda regler för diarieföring, bevarande och gallring. Enligt uppgift från intervju ska rapporter registreras som inkommer från den externa leverantören i kommunens diarieföringssystem, både vid mottagande av ärendet och när ärendet avslutas. De intervjuade beskriver att rutinen inte hanterats tillfullo under 2025 men något som genomförs framöver.

Som en del av granskningen har stickprov genomförts av visselblåsarärenden som inkommit under 2025. Av de 20 ärenden som inkommit är det klassificeringarna utnyttjande av ställning och tjänstefel som står för 60 %. Vi har i granskningen valt ut 4 av de 9 ärenden som bedömts som visselblåsarärenden och som avser klassificeringarna utnyttjande av ställning och skador på miljön. Stickproven har syftat till att följa hur ärenden hanteras i praktiken i förhållande till fastställda rutiner och lagens krav, bland annat avseende tidsramar för svar och återkoppling av åtgärder, utredning och beslut. Vi har i granskningen fått ta del av en sammanfattning för varje ärende. Samtliga ärenden har inkommit via den externa hemsidan och hanterats av den externa mottagningsfunktionen för utredning.

Vi kan utifrån våra stickprov konstatera att samtliga ärenden har fått svarsbekräftelse samma dag i rapporteringssystemet. Det görs via en chattfunktion i systemet som visselblåsare/rapportör, extern mottagningsfunktion och kommunens interna kontaktperson får information om.

I samtliga stickprov har en förhandsbedömning genomförts av den externa leverantörens mottagningsfunktion. Utredning har i samtliga fall sedan påbörjats och startats. Detta efter att extern leverantör haft kontakt med intern mottagare i kommunen som återkopplat att utredning föreslås genomföras av extern utredningsfunktion och inte av kommunen själv.

Det framgår inte i erhållen dokumentation om rapportören valt att vara anonym.

Avseende återkoppling av åtgärder noteras i samtliga fall att den externa leverantörens mottagningsfunktion löpande återrapporterar till visselblåsare/rapportör om ärendet vilket ska framgå via rapporteringssidan. Utifrån erhållen dokumentation och beskrivning noteras att vissa utredningar är omfattande, pågår eller förskjutits på g a semester.

I granskningen har vi även tagit del av en sammanställning av ärenden som inte bedömts som visselblåsarärenden. Samtliga ärenden har inkommit via kommunens externa hemsida och funktion för

visselblåsning. Det framgår i samtliga fall datum för inkommen rapport, bekräftelse på mottagning, kompletterande fråga, datum och svar för bedömning och återkoppling om att ärendet inte utgör en visselblåsarärende med hänvisning till lagtext. Arkivering och attestering har därefter skett av intern funktion.

Bedömning

Hanteras ärenden i visselblåsarfunktionen på ett adekvat sätt?

Ja.

Vår samlade bedömning är att kommunstyrelsen i allt väsentligt hanterar ärenden i visselblåsarfunktionen på ett adekvat sätt.

Det finns ett extern mottagarfunktion som tar emot visselblåsningar och rapporter. Där görs en initial bedömning innan det går vidare för utredning. Stickproven visar på att ärenden i allt väsentligt hanteras på ett adekvat sätt.

Uppföljning

Revisionsfråga 5: Följer kommunstyrelsen upp att visselblåsarfunktionen fungerar, hanteras på avsett sätt och är känd i organisationen?

Iakttagelser

Av kommunens rutin för visselblåsning framgår att statistik över inkomna visselblåsarärenden ska rapporteras till kommunstyrelsen vid behov, dock minst en gång per år. Kommunstyrelsen har därmed ett formellt ansvar för att ta emot och följa upp information om visselblåsarfunktionens användning och utveckling.

Vid intervju med kommunjuristerna framkommer att man avser att sammanställa och rapportera statistik avseende inkomna visselblåsarärenden för 2025 till kommunstyrelsen. I KS protokoll från 18 februari 2026 § 25 framgår att årsrapport avseende visselblåsarjämsnt hanterats som delgivning. KS beslutar att lägga delgivning till handlingarna.

Vår genomgång av kommunstyrelsens protokoll för perioden 2024–2025 visar i övrigt att visselblåsarfunktionen inte har förekommit som informations-, besluts- eller uppföljningsärende. Det saknas redovisningar av statistik, sammanställningar av inkomna ärenden, analyser av funktionens

användning samt dokumenterade beslut eller ställningstaganden avseende åtgärder eller vidareutveckling av funktionen.

Intervjuerna bekräftar att någon systematisk eller återkommande uppföljning av visselblåsarfunktionen inte har genomförts på kommunstyrelsenivå. Det uppges att inflödet av ärenden har ökat och att arbetssättet har utvecklats, men att detta inte har följts upp eller återrapporterats i strukturerad form till kommunstyrelsen.

Bedömning

Följer kommunstyrelsen upp att visselblåsarfunktionen fungerar, hanteras på avsett sätt och är känd i organisationen?

Delvis.

Rutinen anger att övergripande statistik ska rapporteras till kommunstyrelsen minst en gång per år. Detta har genomförts avseende 2025 i ärende om delgivning vid sammanträde i februari 2026.

Genomgång av kommunstyrelsens protokoll samt intervjuer visar i övrigt att kommunstyrelsen inte har behandlat information om visselblåsarfunktionens användning, funktion eller kännedom i organisationen.

Samlad bedömning

PwC har på uppdrag av de förtroendevalda revisorerna i Kristianstads kommun genomfört en granskning av visselblåsarfunktionen. Granskningens syfte är att bedöma om kommunstyrelsen säkerställt en ändamålsenlig visselblåsarfunktion i enlighet med gällande lagstiftning.

Utifrån genomförd granskning är vår samlade bedömning att kommunstyrelsen inte helt säkerställt en ändamålsenlig visselblåsarfunktion i enlighet med gällande lagstiftning.

Rekommendationer

- Besluta om och aktualisera styrande dokument och rutiner avseende visselblåsarfunktionen.
- Komplettera informationen på extern och intern hemsida där det framgår på ett tydligare vis att rapportering kan göras till behöriga myndigheter, i tillämpliga fall till EU:s institutioner, organ eller byråer, inklusive länkar till dessa.
- Komplettera med information om att de åtgärder som vidtagits med anledning av visselblåsning i skäligen utsträckning ska återkopplas inom 3 månader till rapportör.
- Genomför och planera för informations- och utbildningsinsatser för att göra personalen i kommunen medveten om visselblåsarfunktionen. Detta för att öka kännedomen om visselblåsarfunktionens innehåll och praktiska tillämpning.
- Tydliggör och formalisera en process för uppföljning av att visselblåsarfunktionen fungerar, hanteras på avsett sätt samt är känd i organisationen. Genomför uppföljning i enlighet med antagen process.

Sammanfattande bedömningar utifrån revisionsfrågor

Revisionsfråga	Bedömning	
1. Uppfyller kommunens visseblåsarfunktion kraven enligt visseblåsarlagen?	Delvis Kommunen har styrande dokument och rutiner för visseblåsning. Utifrån vår genomgång av de styrande dokumenten noteras att dessa bör aktualiseras något och uppdateras med nuvarande aktuella mottagare i organisationen. Kommunstyrelsen har säkerställt tillgång till en visseblåsarkanal genom en extern och oberoende mottagarfunktion samt tillhandahållit information. Vidare konstateras att det saknas information om att åtgärder som vidtagits i skälig utsträckning ska återkopplas inom 3 månader till rapportör. Vi noterar även att informationen om möjligheten för rapportering till andra myndigheter kan framgå på ett tydligare vis.	
2. Finns information om visseblåsarfunktionen lättillgänglig för personal i kommun?	Ja Information om visseblåsarfunktionen finns publicerad på kommunens externa webbplats samt på intranätet.	
3. Har informationsinsatser genomförts för att göra personalen i kommunen medveten om funktionen?	Nej Kommunen har inte genomfört några särskilda, riktade eller återkommande informationsinsatser i syfte att göra personalen medveten om visseblåsarfunktionen.	
4. Hanteras ärenden i visseblåsarfunktionen på ett adekvat sätt?	Ja Kommunstyrelsen bedöms i allt väsentligt hantera ärenden i visseblåsarfunktionen på ett adekvat sätt.	

Stickproven visar på att ärenden hanteras på ett adekvat sätt.

5. Följer kommunstyrelsen upp att visselblåsarfunktionen fungerar, hanteras på avsett sätt och är känd i organisationen?

Delvis

Rutinen anger att övergripande statistik ska rapporteras till kommunstyrelsen minst en gång per år. Detta har genomförts avseende 2025 vid KS sammanträde 18 februari 2026.

Genomgång av kommunstyrelsens protokoll samt intervjuer visar i övrigt att kommunstyrelsen inte har behandlat information om visselblåsarfunktionens användning, funktion eller kännedom i organisationen.

2026-03-18

Lena Salomon

Uppdragsledare

Karin Jäderbrink

Projektledare

Denna rapport har upprättats av Öhrlings PricewaterhouseCoopers AB (org nr 556029-6740) (PwC) på uppdrag av Kristianstad kommuns revisorer enligt de villkor och under de förutsättningar som framgår av projektplan från den 2025-11-18. PwC ansvarar inte utan särskilt åtagande, gentemot annan som tar del av och förlitar sig på hela eller delar av denna rapport.